

FORUM STANDAARDISATIE

Expertadvies

Web Services for Remote Portlets (WSRP) v2.0

Auteur(s)

Hugo ter Doest (NOVAY)

Michael van Bekkum (TNO Informatie- en Communicatietechnologie)

Datum

28 augustus 2009

Versie

Versie 1.0

Status

Definitieve versie voor de publieke consultatie

Pagin

a

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting	4
1. Doelstelling expertadvies.....	5
1.1 Achtergrond.....	5
1.2 Proces	5
1.3 Samenstelling expertgroep	6
1.4 Toelichting WSRP.....	6
2. Toepassings- en werkingsgebied.....	9
2.1 Toepassingsgebied	9
2.2 Werkingsgebied	9
3. Toetsing van de standaard aan criteria	10
3.1 Openheid.....	10
3.2 Bruikbaarheid	11
3.3 Potentieel	13
3.4 Impact	14
4. Advies aan Forum en College	17
4.1 Samenvatting van de toetsingscriteria	17
4.2 Advies	18
5. Referenties	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Managementsamenvatting

Dit document geeft het advies weer van de expertgroep WSRP versie 2.0 aan het College Standaardisatie over het opnemen van de WSRP-standaard op de lijst van open standaarden die vallen onder het principe "pas toe of leg uit" (*comply-or-explain*). Dit document is tot stand gekomen op basis van een bijeenkomst van de expertgroep en vervolgens gereviewed en goedgekeurd door de leden van de expertgroep.

De expertgroep heeft de WSRP-standaard getoetst op basis van de volgende criteria.

- Openheid;
- Bruikbaarheid;
- Potentieel;
- Impact.

Op basis van de toetsing concludeert de expertgroep dat de WSRP-standaard voldoet aan de criteria voor opname op de lijst met open standaarden van het College. De expertgroep adviseert het College dan ook de standaard WSRP v2.0 op te nemen op de lijst.

Het toepassingsgebied van de standaard is het bij elkaar brengen van webapplicaties die door verschillende organisaties worden aangeboden, waarbij de leverancier van de webapplicatie controle moet houden over gedrag en presentatie van de webapplicatie.

Het is niet nodig gebleken het werkingsgebied verder af te bakenen en is daarmee gelijk aan alle organisaties waarop het *comply-or-explain* principe van toepassing is, te weten: overheden en instellingen uit de (semi-) publieke sector¹

---

¹ Zoals vastgelegd in het actieplan "Nederland Open in Verbinding",

1. Doelstelling expertadvies

1.1 Achtergrond

De staatssecretaris van Economische Zaken heeft op maandag 17 september 2007 het actieplan open standaarden en open source software aan de Tweede Kamer gestuurd. Het doel van het actieplan is om de informatievoorziening toegankelijker te maken, onafhankelijkheid van ICT-leveranciers te creëren en de weg vrij te maken voor innovatie.

Een onderdeel van het actieplan is het opstellen van een lijst met standaarden, die vallen onder het principe "pas toe of leg uit" (comply or explain). Het College Standaardisatie spreekt zich uit over de standaarden die op de lijst zullen worden opgenomen, o.a. op basis van een expertbeoordeling van de standaard.

De experts zijn verzameld in een expertgroep, die de standaard beoordeelt aan de hand van een aantal criteria. Deze criteria - en de uitwerking ervan in de vorm van concrete vragen - worden in het hier voorliggende expertadvies genoemd en behandeld en zijn overgenomen uit het op 14 mei 2008 door het College Standaardisatie geaccordeerde rapport "Open standaarden: het proces om te komen tot een lijst met open standaarden" , te vinden op de website van het Forum Standaardisatie.

De opdracht aan de expertgroep was dan ook om een advies op te stellen over het wel of niet opnemen van WSRP versie 2.0 (hierna te noemen: WSRP v2.0) op de lijst met open standaarden, al dan niet onder bepaalde voorwaarden.

1.2 Proces

Voor het opstellen van dit advies is de volgende procedure doorlopen.

De expertgroep is begonnen met het individueel scoren van WSRP op basis van een vragenlijst. Deze vragenlijst bevat de criteria zoals beschreven in het hierboven genoemde rapport. Op basis van de verkregen antwoorden heeft de voorzitter van de expertgroep de verschillende knelpunten geïdentificeerd.

Vervolgens is de expertgroep op 19 augustus 2009 bijeen gekomen om met elkaar de bevindingen in het algemeen en de geïdentificeerde knelpunten in het bijzonder te bespreken. Tijdens deze bijeenkomst zijn ook het toepassings- en werkingsgebied vastgelegd.

De uitkomsten van de expertgroep zijn door de voorzitter en begeleider verwerkt in dit advies rapport. Een eerste conceptversie is aan de leden van de expertgroep gestuurd met verzoek om

reactie. De ontvangen reacties zijn verwerkt en het rapport is afgerond en ingediend voor de publieke consultatieronde.

1.3 Samenstelling expertgroep

Voor de expertgroep zijn personen uitgenodigd die vanuit hun persoonlijke expertise of werkzaamheden bij een bepaalde organisatie direct of indirect betrokken zijn bij de standaard. Daarnaast is een onafhankelijke voorzitter aangesteld om de expertgroep te leiden en als verantwoordelijke op te treden voor het uiteindelijke expertadvies.

Als voorzitter heeft opgetreden dhr. dr. ir. Hugo ter Doest. Hij is senior project manager en manager van de groep application engineering bij Novay. In zijn huidige rol heeft hij als projectleider van het B-Dossier project te maken met geïntegreerde elektronische dienstverlening, waarbij portals en portal technologieën een prominente plaats innemen. De expertgroep is begeleid door ir. Michael van Bekkum, consultant bij TNO Informatie- en Communicatietechnologie.

Aan de expertgroep hebben deelgenomen:

- Ate Douma (Hippo)
- Lex Heerink (Novay)
- Holger Peters (GemGids)
- Nico Ouwehand (ICTU, PIP)
- Marcel Lipman (Logica)

1.4 Toelichting WSRP

De Web Services voor Remote Portlets (WSRP) standaard definieert een samenhangende verzameling web services die de distributie van zowel logica (gedrag) als presentatie van webapplicaties mogelijk maakt. De logica of het gedrag van de webapplicatie vloeit voort uit de functie die de webapplicatie uitvoert. De presentatie is de wijze waarop de webapplicatie zich in zijn interface presenteert.

Een portlet kan worden opgevat als een kleine webapplicatie die wordt gepresenteerd in een portaal naast andere portlets. Portlets van verschillende aanbieders kunnen bij elkaar worden gebracht in hetzelfde portaal. Portlets verschillen van web services doordat zij niet alleen het applicatiegedrag, maar ook de presentatie (HTML/XML) bevatten. In technische zin is een portlet een software-component die draait op een server van de aanbieder. Het portaal, de afnemer van

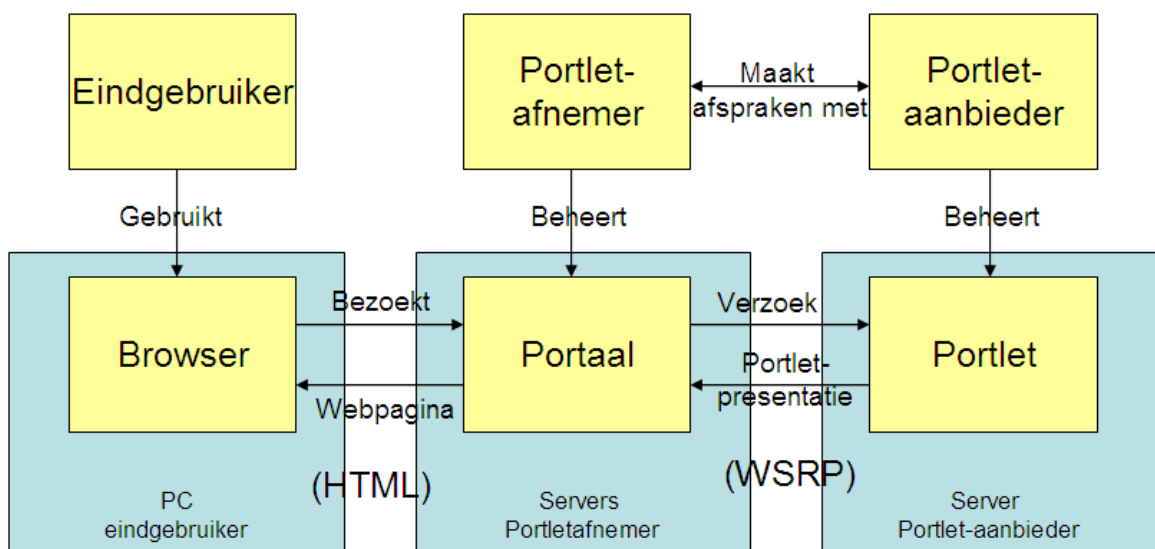
de portlets, communiceert met de portlets die bij de aanbieder draaien en zorgt ervoor dat het resultaat in het portaal wordt gepresenteerd aan de eindgebruiker.

Portalen tonen en aggregeren informatie uit diverse bronnen en tonen de informatie op een compacte en overzichtelijke manier aan eindgebruikers. Web services zijn daarbij typische bronnen voor het leveren van informatie. Voor data-georiënteerde web services verzamelen aggregerende applicaties de data en gebruiken presentatie logica om de informatie te tonen. Met elk van de toeleverende web services moet daarbij apart de communicatie worden opgezet.

Door gebruik te maken van de standaard kan een portaal interacteren met portlets die op een andere server draaien en deze tonen als integrale onderdelen zonder extra ontwikkelinspanning.

WSRP maakt het mogelijk om toepassingen te realiseren door op een uniforme manier componenten samen te voegen en te gebruiken, met een strikte scheiding tussen de rollen van leverancier (web service) en afnemer (portal of web toepassing) van informatie. Door de interactie te standaardiseren kan deze integratie/aggregatie plaatsvinden zonder aparte code te schrijven voor de interactie met elk van deze componenten. De web service levert daarbij niet alleen data, maar bepaalt en levert ook de applicatie - als presentatie logica.

De begrippen portlet, portal, portletaanbieder en -afnemer zijn gevisualiseerd in Figuur 1.

Figuur 1 Vereenvoudigde weergave van de relaties tussen portlets en portals en portletaanbieders en -afnemers

De eerste versie WSRP v1.0 is in september 2003 goedgekeurd als OASIS standaard. Sindsdien wordt het werk aan de standaard voortgezet door het Web Services for Remote Portlets (WSRP) OASIS Technical Committee. In april 2008 is WSRP v2.0 als OASIS standaard goedgekeurd.

Door de expertgroep is versie 2.0 van de WSRP standaard beoordeeld. Informatie over deze standaard is te vinden op de site van OASIS².

---

² OASIS Web Services for Remote Portlets (WSRP) TC, <http://www.oasis-open.org/committees/wsrp/>

2. Toepassings- en werkingsgebied

Van overheidsorganisaties wordt verwacht dat zij de lijst met open standaarden hanteren bij aanbestedingstrajecten volgens het “pas toe of leg uit” principe. Afhankelijk van de aan te schaffen functionaliteit zal bepaald moeten worden welke koppelvlakken geïmplementeerd moeten worden, en welke standaarden uit de lijst hiervoor ingezet dienen te worden. Om dit te kunnen doen heeft de expertgroep gekeken in welke gevallen WSRP v2.0 functioneel gezien gebruik moet worden (toepassingsgebied), en door welke organisaties WSRP v2.0 gebruikt zou moeten worden (werkingsgebied)

2.1 Toepassingsgebied

Als toepassingsgebied adviseert de expertgroep:

Het bij elkaar brengen van webapplicaties die door verschillende organisaties worden aangeboden, waarbij de leverancier van de webapplicatie controle moet houden over gedrag en presentatie van de webapplicatie.

Als het niet van belang is om ook de controle over de logica en presentatie bij de portletaanbieder te beleggen, kan worden volstaan met de inzet van reguliere web services, die gericht zijn op het ontsluiten van data. Eventueel kan vanuit gemaksoogpunt als aanvulling op de reguliere webservice een WSRP v2.0 portlet worden meegeleverd voor eindgebruikers die deze willen toepassen.

2.2 Werkingsgebied

In relatie tot het gekozen toepassingsgebied is er volgens de expertgroep geen nadere afbakening van het werkingsgebied noodzakelijk. Het werkingsgebied is hiermee gelijk aan alle organisaties waarop het "pas toe of leg uit" principe van toepassing is, te weten: overheden en instellingen uit de (semi-) publieke sector.

3. Toetsing van de standaard aan criteria

3.1 Openheid

Goedkeuring en handhaving

Is de standaard goedgekeurd en wordt zij gehandhaafd door een non-profit organisatie?

Ja, de WSRP 2.0 standaard is goedgekeurd en wordt gehandhaafd door het non-profit consortium OASIS (Organization for the Advancement of Structured Information Standards).

Gebeurt de lopende ontwikkeling op basis van een open besluitvormingsprocedure die toegankelijk is voor alle belanghebbende partijen (consensus of meerderheidsbeschikking enz.)?

Lidmaatschap van OASIS staat open voor alle organisaties en personen, dus ook voor overheidsorganisaties. OASIS heeft transparante governance en operationele procedures. De technische agenda wordt bepaald door de leden binnen een proces waarbij industriepartijen zich samen richten op dezelfde standaard en daarover consensus proberen te bereiken. Afgerond werk wordt geratificeerd door een open instemmingsronde. Het standaardiseringsproces is open en transparant en bevat geen restricties. Leden van zowel het OASIS bestuur als Directeur en technische advies raad worden in een tweejaars cyclus gekozen op basis van een democratisch proces. Consortium leiderschap is gebaseerd op individuele bijdragen en wordt niet beperkt door financiële bijdrage, bedrijfspositie of speciale aanwijzing.

Beschikbaarheid

Is de standaard gepubliceerd en kan over de specificatie vrijelijk worden beschikt of is deze te verkrijgen tegen een nominale bijdrage? Is het voor eenieder mogelijk de standaard te kopiëren, beschikbaar te stellen en te gebruiken om niet of tegen een nominale prijs?

De standaard is gepubliceerd op de website van OASIS en kan vrijelijk en zonder te registreren worden gedownload.

Intellectueel eigendom

Is het intellectuele eigendom (m.b.t. evt. aanwezige patenten) van (delen) van de standaard onherroepelijk “royalty-free” ter beschikking gesteld?

Ja, de standaard is royalty-free beschikbaar. Zie bij de volgende vraag over onderdelen die onder patenten vallen.

Hergebruik

Zijn er beperkingen omtrent het hergebruik van de standaard?

Ja, er zijn beperkingen doordat bepaalde onderdelen van de standaard door IBM en WebCollage zijn geclaimd in patenten. IBM geeft WSRP en andere IBM standaarden vrij (meta regeling), zolang een gebruiker bij IBM geen claims plaatst. Voor implementatie van WSRP in een eigen product (vergelijk WSRP4J) is een licentie van WebCollage nodig. De huidige IPR verklaring geldt voor WSRP v1.0, maar zal vrijwel zeker ook van toepassing zijn op v2.0 . Deze verwachting is gebaseerd op het feit dat WSRP v2.0 de voorganger WSRP v1.0 als uitgangspunt neemt en daarop voortbouwt.

We maken bij het beantwoorden van deze vraag onderscheid naar de volgende situaties:

- De organisatie maakt gebruik van een product van een leverancier die reeds een licentie heeft verkregen bij WebCollage. In dat geval hangt het strikt genomen van de licentievoorwaarden van de leverancier af of de organisatie zelf bij WebCollage nog een licentie voor gebruik aan moet vragen. In de meeste gevallen zal dit echter niet nodig zijn en dekken de leveranciersvoorwaarden het gebruik van WSRP af.
- De organisatie implementeert de WSRP-standaard voor eigen gebruik. In dat geval moet de organisatie een licentie aanvragen bij WebCollage. .

De expertgroep verwacht in de praktijk geen problemen in het gebruik van de standaard, omdat bij de expertgroep geen gevallen bekend zijn waarbij beperkingen voor hergebruik worden opgelegd in de voorwaarden van een licentie van WebCollage.

3.2 Bruikbaarheid

Volwassenheid

Is de standaard voldoende uitgekristalliseerd?

Ja, de standaard bevindt zich nu in versie 2. De eerste versie WSRP v1.0 is in september 2003 goedgekeurd als OASIS standaard. Sindsdien wordt het werk aan de standaard voortgezet door het Web Services for Remote Portlets (WSRP) OASIS Technical Committee. In april 2008 is

WSRP v2.0 als OASIS standaard goedgekeurd. De expertgroep is van mening dat de standaard daarmee een grote mate van volwassenheid heeft bereikt t.o.v. versie 1.

Is verdere ontwikkeling en het onderhoud van de standaard verzekerd?

De organisatie die de standaard ontwikkelt en beheert heeft aangetoond dat zij een stabiele organisatie is die over een lange periode in staat is om standaarden te ontwikkelen en beheren. De technical Committee (TC, technische advies raad) die de standaard onder zijn hoede heeft, is divers van samenstelling en laat veel activiteit zien, zij het dat het laatste met golven gaat. Grotere partijen die in het TC plaatsnemen³ onderkennen bovendien het belang van WSRP.

Is er een methode waarmee conformiteit aan de standaard bepaald kan worden?

Nee, er is geen methode om de conformiteit vast te stellen. Voor WSRP v1.0 is een testkit WSRPTK beschikbaar van IBM. Deze is als open source project doorontwikkeld en op Sourceforge.net. Ook deze testkit kan echter maar voor een deel van de WSRP v1.0 standaard op conformance toetsen.

Is er voldoende praktijkervaring met het gebruik van de standaard?

Nee, er zijn ervaringen bij één publieke partij (UWV WERKbedrijf). De meeste ervaringen vinden plaats in besloten organisaties (gesloten extranet, intranet) en zijn daardoor niet publiekelijk bekend. Deze ervaringen zouden bekend moeten worden gemaakt om ook nieuwe gebruikers hiervan te laten profiteren.

Is er nu en in de toekomst voldoende ondersteuning door (meerdere) marktpartijen voor de standaard?

Ja, alle (grote) portal-leveranciers hebben WSRP in hun portal product geïmplementeerd en onderkennen het belang van de standaard.

Is de verwachting van het toekomstige gebruik van de standaard positief?

Ja, omdat er geen alternatieve standaard is. Er is steeds meer vraag naar aggregatie/integratie van diensten/applicaties. Daarbij wordt ook de interactie met deze applicaties en een samenhangende presentatie van deze applicaties van steeds groter belang.

Functionaliteit

Voldoet de standaard aan de functionele eisen die aan de werking van de standaard gesteld worden binnen het voorgestelde toepassingsgebied?

---

³ In het Technical Committee van WSRP nemen o.a Microsoft, Sun Microsystems, IBM, SAP AG, Oracle en TIBCO zitting.

Ja, omdat WSRP de mogelijkheid biedt om applicaties te distribueren waarbij de portletaanbieder controle houdt over logica en presentatie.

Concurrerende standaarden

Verhoudt de standaard zich goed ten opzichte van eventuele concurrerende standaarden?

De expertgroep heeft een uitgebreide discussie gevoerd over de familie van widget/gadget standaarden die door de W3C worden ontwikkeld. Een widget, ook wel eens gadget genoemd, is een kleine applicatie die eindgebruikers op hun desktop kunnen plaatsen, op een gepersonaliseerde website zoals iGoogle of Hyves, of op hun mobiele telefoon (bijv. de iPhone). Widgets voeren kleine veelvoorkomende taken uit, bieden veelgevraagde informatie aan, maar worden ook steeds meer voor marketingdoeleinden gebruikt. Widgets zijn software componenten die zowel bij de eindgebruiker als bij de aanbieder kunnen draaien. Achter de schermen kunnen zij gebruik maken van web services van derden.

Conclusie/uitkomst van deze discussie is dat widgets een ander toepassingsgebied hebben. Bij de widget-standaard is eveneens sprake van de distributie van logica en presentatie, maar widgets zijn componenten die voor een deel client side worden uitgevoerd. Een belangrijk verschil met portalen is dat bij widgets de eindgebruiker de widgets bijeen brengt in zijn eigen portaal. Ook heeft de portletaanbieder bij portlets (meer) controle over de plaats waar zijn portlets worden geïntegreerd.

3.3 Potentieel

Draagt het opnemen van de standaard op de lijst bij aan het vergroten van de leveranciersafhankelijkheid?

De expertgroep is van mening dat de standaard kan bijdragen aan leveranciersafhankelijkheid, aangezien de standaard geen specifieke technologie van een leverancier voorschrijft om implementatie te realiseren.

De mogelijkheid bestaat voor leveranciers om optionele onderdelen van de standaard weg te laten en uitbreidingen toe te voegen. Dit leidt niet direct tot afhankelijkheid van een leverancier. De samenwerking tussen portletaanbieders en portletafnemers werkt echter wel beter als er van producten van dezelfde leverancier gebruik wordt gemaakt. Deze leveranciers zijn veelal de grote partijen die portalsoftware ondersteunen. De expertgroep is van mening, dat dit leveranciersafhankelijkheid niet in gevaar brengt.

Draagt het opnemen van de standaard op de lijst bij aan het vergroten van de interoperabiliteit?

Ja, er ontstaat een gestandaardiseerde uitwisseling van portlets, los van de technologische implementatie.

Aandachtspunt hierbij is dat de interoperabiliteit tussen portletaanbieders en portletafnemers van verschillende leveranciers beperkt kan worden door keuzevrijheid in de implementatie van de standaard en het gebruik van uitbreidingen. Enkele afspraken tussen portletaanbieders en portletafnemers over gebruik van de standaard zijn noodzakelijk om interoperabiliteit te optimaliseren.

3.4 Impact

Bedrijfsvoering

Brengt de toepassing van de standaard risico's met zich mee op het gebied van de bedrijfsvoering?

Brengt de toepassing van de standaard positieve effecten met zich mee op het gebied van de bedrijfsvoering?

- Een positief effect is dat verantwoordelijkheden m.b.t. beheer en onderhoud van applicaties kunnen worden gescheiden. Dit brengt echter met zich mee dat er duidelijke afspraken moeten worden gemaakt over de dienstverlening (SLA);
- Er zijn juridische risico's m.b.t. aansprakelijkheid van portletaanbieder en -afnemer; er kan bijvoorbeeld onduidelijkheid ontstaan over de verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid richting eindgebruiker.
- De portletaanbieder heeft beperkt invloed op de context waarin de portlet terecht komt: hierdoor kan de portletaanbieder ongewenst worden geassocieerd met deze context.
- Het realiseren van een (overheids)portaal wordt gemakkelijker omdat portlets van verschillende portletaanbieders eenvoudiger kunnen worden geïntegreerd.

Informatievoorziening

Brengt de toepassing van de standaard risico's met zich mee op het gebied van de informatievoorziening?

Brengt de toepassing van de standaard positieve effecten met zich mee op het gebied van de informatievoorziening?

- Bij het gebruik van de standaard blijft de controle over en beheer van informatie bij de bron/producent van de informatie. Wanneer het van belang is dat de verantwoordelijkheden worden gescheiden tussen portletaanbieder en portletafnemer, brengt het gebruik van de standaard volgens de expertgroep een positief effect met zich mee.

- Door integratie van portlets van verschillende portletaanbieders kan de betekenis van de gepresenteerde informatie van één specifieke portlet anders worden opgevat door de context waarin het gepresenteerd wordt.

Technologie

Brengt de toepassing van de standaard technologische risico's met zich mee?

Brengt de toepassing van de standaard positieve technologische effecten met zich mee op het gebied van de informatievoorziening?

- Er kunnen mogelijk performance problemen optreden (overigens niet anders dan bij reguliere web services). Bijvoorbeeld kan het hele portaal worden gehinderd door enkele portletaanbieders met een slechte performance. Om dit te ondervangen kunnen afspraken worden gemaakt in SLA's.
- Er zijn beperkingen t.a.v. de variatie in platforms die WSRP ondersteunen: WSRP kent veel implementaties bij allerhande leveranciers op basis van Java technologie. Webplatformen o.b.v. PHP kennen voor zover bekend nog geen implementatie van WSRP en voor het .NET framework is slechts één implementatie van WSRP v1.0 bekend van NetUnity. Dit levert een migratierisico op voor die platformen.
- Er ontstaat een eenduidiger koppelvlak tussen systemen, waardoor technologische realisatie van portalen sneller kan verlopen. De standaard voorkomt dat er een veelheid aan leveranciersspecifieke koppelvlakken wordt gedefinieerd voor hetzelfde doel, de integratie van portlets.

Beveiliging en privacy

Brengt de toepassing van de standaard risico's met zich mee op het gebied van beveiliging of privacy?

Brengt de toepassing van de standaard positieve technologische effecten met zich mee op het gebied van de beveiliging en privacy?

WSRP is een webservice-standaard en daarom gelden er dezelfde beveiligingsrisico's als bij web services. De expertgroep is van mening dat er enige ondersteuning is voor veiligheidsvoorzieningen zoals bijvoorbeeld SAML, doordat gegevens van de WSRP sessie tussen aanbieder en afnemer, beschikbaar worden gesteld. Voorbeelden van deze gegevens zijn status en unieke identificatie van de sessie. WSRP zelf heeft geen kenmerkende eigenschappen om beveiliging te realiseren.

Migratie

Kan er gemakkelijk naar de standaard toe worden gemigreerd?

Dit is sterk afhankelijk van de uitgangssituatie:

- In het geval dat bestaande portlets moeten worden gemigreerd: dit kan lastig zijn, omdat WSRP stringenter eisen stelt aan de portlet. Als een implementatie de portlet-specificatie niet volledig volgt (portal van leverancier staat dit toe), dan kunnen complicaties optreden.
- Als er nog geen gebruik wordt gemaakt van portlets kan de inspanning om te migreren aanzienlijk zijn: deze is dan mede afhankelijk van de mate waarin de presentatie en logica modulair zijn opgebouwd en gescheiden kunnen worden ondergebracht in portlets.

4. Advies aan Forum en College

4.1 Samenvatting van de toetsingscriteria

Samengevat is het oordeel op de toetsingscriteria als volgt:

Openheid

De standaard WSRP versie 2.0 wordt door de non-profit organisatie OASIS beheerd en kan vrijelijk worden gedownload en verder verspreid. Lidmaatschap van de organisatie staat open voor alle organisatie en individuele personen. Het standaardiseringsproces is beschreven en transparant. Onderdelen van de standaard vallen onder patenten van IBM en WebCollage. In sommige gevallen zal een licentie bij WebCollage moeten worden aangevraagd, maar daarmee zijn geen kosten gemoeid.

Bruikbaarheid

De standaard is voldoende uitgekristalliseerd en zal naar verwachting actief worden onderhouden door OASIS. De standaard wordt door een aantal grote portal-leveranciers ondersteund. Echter de ervaring in praktijk, vooral in het overheidsdomein, is nog beperkt. Er zijn geen concurrerende alternatieven beschikbaar.

Potentieel

De standaard draagt bij aan de leveranciersafhankelijkheid, aangezien de standaard geen specifieke technologie van een leverancier voorschrijft om implementatie te realiseren. De mogelijkheid bestaat voor leveranciers om optionele onderdelen van de standaard weg te laten en uitbreidingen toe te voegen. Dit leidt niet direct tot afhankelijkheid van een leverancier. De samenwerking tussen portletaanbieders en portletafnemers werkt echter wel beter als er van producten van dezelfde leverancier gebruik wordt gemaakt. Enkele afspraken tussen portletaanbieders en portletafnemers over gebruik van de standaard zijn noodzakelijk om interoperabiliteit te optimaliseren.

Impact

Een positief effect voor bedrijfsvoering, informatievoorziening en beveiliging is dat de controle over de portlets, en daarmee controle over de aangeboden informatie, functionaliteit en de vorm als ook de beveiliging, bij de portletaanbieder komt te liggen. Tussen portletaanbieder en portletafnemer moeten goede afspraken (SLA's) worden gemaakt over de kwaliteit van de

dienstverlening. Ook wordt het realiseren van een overheidsportaal gemakkelijker omdat portlets eenvoudig kunnen worden geïntegreerd.

Een keerzijde van deze aanpak is dat de portletaanbieder beperkte controle heeft over de context waarin zijn portlet wordt gepresenteerd.

Verder zijn er juridische risico's met betrekking tot aansprakelijkheid voor de in portlets aangeboden informatie en diensten. Er moet vooraf worden afgesproken wie aansprakelijk zijn, de portletaanbieder(s) of de aggregator.

4.2 Advies

De expertgroep adviseert het college WSRP versie 2.0 zonder voorwaarden op te nemen op de lijst van open standaarden met de volgende aandachtspunten:

- In enkele gevallen kan het zijn dat een licentie bij patenthouder WebCollage moeten worden aangevraagd. Dit is een formele stap die in de praktijk geen invloed heeft op hergebruik van de standaard.
- De verwachtingen over het gebruik van de standaard zijn positief. Echter de ervaring met het gebruik van de standaard in het overheidsdomein is tot nu toe beperkt.
- De interoperabiliteit tussen portletaanbieders en portletafnemers van verschillende leveranciers kan ingeperkt worden door keuzevrijheid in de implementatie van de standaard. Enkele afspraken tussen portletaanbieders en portletafnemers over gebruik van de standaard zijn noodzakelijk om interoperabiliteit te optimaliseren.